

**Advies van 22 maart 2017
inzake de nationale en internationale samenwerking,
meer in het bijzonder inzake het**

ontwerp van koninklijk besluit betreffende de nationale samenwerking tussen het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren, de Hoge Raad voor de economische beroepen en de minister bevoegd voor Economie, alsook betreffende de internationale samenwerking met derde landen

A. Inleiding

1. De heer Kris PEETERS, Vice-Eerste Minister en Minister van Werk, Economie en Consumenten, belast met Buitenlandse Handel, heeft op datum van 26 januari 2017 de Hoge Raad aangeschreven met het verzoek een advies uit te brengen over *een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de nationale samenwerking tussen het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren, de Hoge Raad voor de economische beroepen en de minister bevoegd voor Economie, alsook betreffende de internationale samenwerking met derde landen.*

Dit ontwerp van koninklijk besluit bevat:

- enerzijds, de voorwaarden voor de nationale samenwerking van het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren met de Minister, bevoegd voor Economie, en de Hoge Raad voor de Economische Beroepen (Hoofdstuk 2) en
- anderzijds, de specifieke regelingen voor de internationale samenwerking met derde landen¹ (Hoofdstuk 3).

2. Het voor advies voorgelegd ontwerp van koninklijk besluit wordt genomen in uitvoering van de *wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren (Belgisch Staatsblad, 13 december 2016, 2de editie, hierna “de wet”)*, meer in het bijzonder in uitvoering van de artikelen 46, § 3 en 51, § 4.

Deze nieuwe regelgeving moet gesitueerd worden in het kader van de omzetting in Belgisch recht van de audithervorming waartoe door Europa in 2014 is beslist via, enerzijds, de richtlijn tot wijziging van de zogenaamde “auditrichtlijn” (Europese richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 mei 2006 betreffende de wettelijke controles van jaarrekeningen en

¹ Onder “derde landen” moet worden verstaan, landen die geen deel uitmaken van de Europese Unie of de Europese Economische Ruimte.

geconsolideerde jaarrekeningen, gewijzigd door richtlijn 2014/56/EU van 16 april 2014) en, anderzijds, de Europese verordening (EU) nr. 537/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang en tot intrekking van besluit 2005/909/EG van de Commissie.

Het voor advies voorgelegd ontwerp van koninklijk besluit is erop gericht om het *koninklijk besluit² van 25 april 2014 tot uitvoering van artikel 77decies van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor, gecoördineerd op 30 april 2007 (Belgisch Staatsblad, 20 mei 2014, 2de editie)* te vervangen. Het koninklijk besluit van 25 april 2014 zal opgeheven worden op de datum van inwerkingtreding van het nieuw koninklijk besluit.

3. De Hoge Raad voor de Economische Beroepen heeft de wettelijke taak bij te dragen tot de ontwikkeling van het wettelijk en reglementair kader dat van toepassing is op de economische beroepen via het verstrekken, op eigen initiatief of op verzoek, van adviezen of aanbevelingen aan de regering of aan de beroepsorganisaties voor de economische beroepen.³

De Hoge Raad moet verplicht worden geraadpleegd voor elk koninklijk besluit dat wordt genomen in uitvoering van de wet in verband met het beroep van bedrijfsrevisor.

In toepassing van artikel 54, § 1, 3de en 5de lid van de wet van 22 april 1999, dient de Hoge Raad zijn advies binnen de drie maanden uit te brengen. Zo niet, wordt de Hoge Raad geacht een gunstig advies te hebben uitgebracht. De Koning moet elke afwijking van een éénsluitend advies van de Hoge Raad uitdrukkelijk met redenen omkleden.

B. Eénsluitend advies van de Hoge Raad

B.1. Wat betreft Hoofdstuk 2. Nationale samenwerking

4. De Hoge Raad acht de voorschriften van het ontwerp van koninklijk besluit betreffende de nationale samenwerking bijzonder belangrijk, want hierin worden de toekomstige verhoudingen vastgelegd tussen de nationale autoriteit belast met het publiek toezicht op de wettelijke auditors in België, met name het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren (verkort CTR) en de Hoge Raad die instaat voor de goedkeuring van de normatieve omkadering van de opdrachten van bedrijfsrevisoren.

In het kader van het algemeen belang is een goede samenwerking tussen het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren en de Hoge Raad voor de Economische Beroepen daadwerkelijk fundamenteel, weliswaar met naleving van de respectieve onafhankelijkheid en bevoegdheid van beide instanties, opdat de hervorming van het bedrijfsrevisoraat zoals dat in België in 2016 is goedgekeurd, ten volle tot ontplooiing kan komen.

² Over het ontwerp van dit koninklijk besluit heeft de Hoge Raad op 13 december 2013 een éénsluitend advies uitgebracht (advies beschikbaar op de website van de Hoge Raad; <http://www.cspe-hreb.be/ysite/pdf/advies-13-12-2013-van-hreb-inzake-het-kb-internationale-samenwerking.pdf>)

³ Deze opdracht vloeit voort uit artikel 54, § 1 van de wet van 22 april 1999 betreffende de boekhoudkundige en fiscale beroepen.

5. Over het algemeen genomen, kan de Hoge Raad zich akkoord verklaren met de voorschriften van het ontwerp van koninklijk besluit die over de nationale samenwerking handelen.

Niettemin wenst hij de aandacht van de federale Minister, bevoegd voor Economie, op een aantal punten te vestigen.

6. De Hoge Raad acht het aangewezen de voorschriften van artikel 2, § 3, eerste lid en tweede lid aan te vullen door te verduidelijken dat het contact, voorafgaand aan een plenaire vergadering van het CEAOB, “op verzoek van elk van beide voorzitters” kan worden georganiseerd.

Ook de voorschriften van het eerste lid en tweede lid van § 3 van artikel 4 dienen in dezelfde zin te worden aangevuld door te verduidelijken dat het contact, voorafgaand aan een vergadering van een binnen het CEAOB opgerichte subgroep, “op verzoek van elk van beide voorzitters” kan worden georganiseerd.

7. De Hoge Raad acht het eveneens opportuun dat het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren hem ambtshalve op de hoogte zou brengen van de werkzaamheden van het CEAOB inzake “*market monitoring*” in de zin van artikel 27 van de “OOB-Verordening”. De Hoge Raad moet immers de gelegenheid krijgen om nuttige informatie te halen uit de evolutie van de praktijken die de verschillende lidstaten van de Europese Unie toepassen, wanneer hem wordt gevraagd een advies te formuleren over ontwerpen van koninklijke besluiten met betrekking tot de bedrijfsrevisoren of beroepsnormen voor de uitvoering van revisorale opdrachten goed te keuren.

8. Na onderzoek van de voorschriften van de wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren, heeft de Hoge Raad geen enkele wettelijke basis gevonden op grond waarvan de Hoge Raad voor de Economische Beroepen verplicht zou zijn om het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren op de hoogte te brengen telkens als hij het initiatief neemt om de NBB of de FSMA te raadplegen over één of ander normatief aspect. Dat zou een mogelijk ondergeschikt verband kunnen doen vermoeden, wat geenszins uit de voornoemde wet blijkt.

Voorts blijkt dat dergelijke beperking zoals artikel 8 van het ontwerp van koninklijk besluit invoert, in geen enkele “overweging” wordt verantwoord.

De leden van de Hoge Raad zijn van oordeel dat artikel 8 van het ontwerp van koninklijk besluit best anders wordt geformuleerd, zoals bij voorbeeld als volgt : “*Wanneer de Hoge Raad de FSMA en/of de Bank wenst te bevragen omtrent een aangelegenheid die betrekking heeft op de wettelijke, reglementaire of normatieve aspecten van bedrijfsrevisoren, dan be vraagt hij de FSMA en/of de Bank hetzij rechtstreeks, hetzij via het College, dat er zal op toezien om zo spoedig mogelijk een antwoord te bekomen, en uiterlijk binnen de drie maanden vanaf de aanvraag.*”.

9. Ten slotte is er een fout geslopen in de Franse versie van artikel 7 van het voor advies voorgelegd ontwerp van koninklijk besluit, waar “relative” moet staan in plaats van “elative”.

B.2. Wat betreft Hoofdstuk 3. Internationale samenwerking

10. De Hoge Raad acht het wenselijk om vooraf de Europese en Belgische regelgeving inzake de internationale samenwerking met de bevoegde autoriteiten van derde landen op het vlak van het publiek toezicht op auditors beknopt in herinnering te brengen.

a) Europeesrechtelijke context

11. Hoofdstuk XI van Richtlijn 2006/43/EG van 17 mei 2006 betreffende de wettelijke controles van jaarrekeningen en geconsolideerde jaarrekeningen (de zogenaamde “auditrichtlijn”) voorziet in een algemeen kader voor de internationale samenwerking en bepaalt (onder meer) op welke manier de bevoegde autoriteiten van lidstaten van de Europese Unie kunnen samenwerken met bevoegde autoriteiten van derde landen.

Meer in het bijzonder somt **artikel 47 van de auditrichtlijn** de voorwaarden op waaronder de bevoegde autoriteiten van lidstaten kunnen toestaan dat controle- of andere documenten, die in het bezit zijn van wettelijke auditors of auditkantoren die door hen zijn toegelaten, alsmede inspectie- of onderzoeksverslagen in verband met de betrokken controles, overgedragen worden aan de bevoegde autoriteiten van een derde land.

Concreet gaat het om controle- of andere documenten, die betrekking hebben op wettelijke controles bij vennootschappen die op de kapitaalmarkt in het betrokken derde land effecten hebben uitgegeven of die deel uitmaken van een groep die in dat derde land verplichte geconsolideerde financiële overzichten bekendmaakt.

Opgemerkt moet worden dat de uitwisseling van controle- of andere documenten, uiteraard met respect voor de vertrouwelijkheid van de overgemaakte documenten, slechts een eerste stap is naar een verder doorgedreven en doeltreffende samenwerking inzake het publiek toezicht op de wettelijke auditors. De uiteindelijke bedoeling van de samenwerking is te komen tot een wederzijds vertrouwen tussen de respectieve toezichtssystemen (“*mutual reliance*”), waarbij slechts in uitzonderlijke gevallen overdrachten van controle- of andere documenten die in het bezit zijn van wettelijke auditors of auditkantoren, alsmede van inspectie- of onderzoeksverslagen plaatsvinden.

In uitzonderingsgevallen kunnen de lidstaten ook instemmen met gezamenlijke inspecties, wanneer dit noodzakelijk is om een doeltreffend toezicht te waarborgen. Gezamenlijke inspecties die op het grondgebied van de lidstaten worden uitgevoerd, zullen in de regel onder leiding van de bevoegde autoriteit van de betrokken lidstaat plaatsvinden.

12. Verder bevat Hoofdstuk IV van Titel IV van de verordening (EU) nr. 537/2014 eveneens een aantal voorschriften inzake de samenwerking met autoriteiten van derde landen en met internationale organisaties en organen (**artikelen 36 tot 38 van de verordening**). De onderlinge verbondenheid van kapitaalmarkten maakt het immers noodzakelijk om samen te werken op het gebied van de uitwisseling van informatie of kwaliteitscontrole. De bevoegde autoriteiten moeten de samenwerkingsovereenkomsten die zij afsluiten onmiddellijk overmaken aan het CEAOB⁴; het

⁴ Dit is het Comité van Europese auditorstoezichthouders.

CEAOB stelt richtsnoeren op over de inhoud van de samenwerkingsovereenkomsten en de uitwisseling van informatie (artikel 36, § 4).

Indien de samenwerking met autoriteiten van derde landen betrekking heeft op werkdocumenten van controle- of andere documenten die in het bezit zijn van wettelijke auditors of auditkantoren, wordt verwezen naar de procedures en voorwaarden van artikel 47 van de auditrichtlijn.

13. Om de samenwerking te concretiseren en tot de eigenlijke overdracht van controle- of andere documenten of inspecties te kunnen overgaan, moet er een – op wederkerigheid gebaseerde – werkregeling met de bevoegde autoriteiten van het betrokken derde land worden overeengekomen. De bevoegde autoriteiten van het derde land dienen bovendien door de Europese Commissie “adequaate” zijn verklaard⁵.

De adequaatheid (“*adequacy*”) van de bevoegde autoriteiten van een derde land op grond van artikel 47, § 3, van de auditrichtlijn wordt door de Europese Commissie getoetst, op basis van de bevoegdheden van de bevoegde autoriteiten van het betrokken derde land, de geboden waarborgen tegen inbreuken op de regels inzake vertrouwelijkheid en beroepsgeheim en de mate waarin hun nationale wetten en voorschriften hen in staat stellen met bevoegde autoriteiten van Europese lidstaten samen te werken.

14. Sinds 2009 heeft de Europese Commissie de adequaatheid van verschillende derde landen geanalyseerd.

Op basis van deze analyses, zijn (onder meer) de volgende bevoegde autoriteiten reeds als adequaat verklaard:

- Voor Canada⁶: *Canadian Public Accountability Board*;
- Voor Japan⁷: *Financial Services Agency* en *Certified Public Accountants and Auditing Oversight Board*;
- Voor Zwitserland⁸: *Federal Audit Oversight Authority*;
- Voor Australië⁹: *Australian Securities and Investments Commission*;
- Voor de Verenigde Staten van Amerika¹⁰: *Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB)* en *Securities and Exchange Commission (SEC)* (weliswaar beperkt in de tijd)¹¹;

⁵ Zie artikel 47, § 3, van de auditrichtlijn, omgezet in België via artikel 51 van de wet van 7 december 2016.

⁶ Besluit 2010/64/EU van de Europese Commissie van 5 februari 2010 betreffende de adequaatheid van de bevoegde autoriteiten van bepaalde derde landen overeenkomstig Richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad (*P.B.*, L 35 van 6 februari 2010, blz. 15).

⁷ *Idem.*

⁸ *Idem.*

⁹ Besluit 2010/485/EU van de Europese Commissie van 1 september 2010 betreffende de adequaatheid van de bevoegde autoriteiten van Australië en de Verenigde Staten van Amerika overeenkomstig Richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad (*P.B.*, L 240 van 11 september 2010, blz. 6).

¹⁰ Tot 31 juli 2013: Besluit 2010/485/EU van de Europese Commissie van 1 september 2010 betreffende de adequaatheid van de bevoegde autoriteiten van Australië en de Verenigde Staten van Amerika overeenkomstig Richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad (*P.B.*, L 240 van 11 september 2010, blz. 6);

Van 1 augustus 2013 tot en met 31 juli 2016: Besluit 2013/280/EU van de Europese Commissie van 11 juni 2013 betreffende de adequaatheid van de bevoegde autoriteiten van de Verenigde Staten van Amerika overeenkomstig Richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad (*P.B.*, L 161 van 13 juni 2013, blz. 4);

- Voor Brazilië (*Comissao de Valores Mobiliários*), Dubai International Financial Centre (*Dubai Financial Service Authority*), Guernsey (*Registrar of Companies*), Indonesië (*Finance Professions Supervisory Centre* – weliswaar beperkt tot 31 juli 2019), Man (*Financial Supervision Commission*), Jersey Financial Services Commission, Maleisië (*Audit Oversight Board*), Zuid-Afrika (*Independent Regulatory Board for Auditors* - weliswaar beperkt tot 31 juli 2019), Zuid-Korea (*Financial Services Commission en Financial Supervisory Service*), Taiwan (*Financial Supervisory Commission*), Thailand (*Securities and Exchange Commission*)¹².

15. Wanneer er werkregelingen worden overeengekomen met de bevoegde autoriteiten van derde landen met het oog op de overdracht van controle- of andere documenten in het bezit van wettelijke auditors of auditkantoren, alsmede van inspectie- of onderzoeksverslagen, moet er op toegezien worden dat er passende waarborgen geboden worden ten aanzien van de bescherming van de persoonsgegevens.

De bescherming van persoonsgegevens¹³ zal bijgevolg een centraal aandachtspunt zijn bij de onderhandeling van samenwerkingsakkoorden met de bevoegde autoriteiten van derde landen.

Ook de bescherming van de commerciële belangen (zakengeheimen en economisch gevoelige gegevens) van de gecontroleerde entiteiten, met inbegrip van de industriële en intellectuele eigendom¹⁴, is van cruciaal belang.

16. Specifiek betreffende de Amerikaanse *Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB)*, kan vastgesteld worden dat er reeds diverse Europese lidstaten een samenwerkingsakkoord met betrekking tot het inspectieprogramma van de PCAOB en de daaraan verbonden uitwisseling van informatie hebben afgesloten¹⁵:

Van 1 augustus 2016 tot en met 31 juli 2022: Uitvoeringsbesluit (EU) 2016/1156 van de Europese Commissie van 14 juli 2016 betreffende de adequaatheid van de bevoegde autoriteiten van de Verenigde Staten van Amerika overeenkomstig Richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad (*P.B.*, L 190 van 15 juli 2016, blz. 83).

¹¹ De beperking in de tijd van de toepasselijkheid van de besluiten inzake de adequaatheid van de bevoegde autoriteiten van de Verenigde Staten van Amerika (SEC en PCAOB) is toe te schrijven aan het gebrek aan wederzijds vertrouwen in elkaars toezichtstelsels. Inmiddels zijn bepaalde vormen van vertrouwen tot stand gebracht, zoals onder meer een toezegging om onnodig dubbel werk te voorkomen en om samenwerkingsmethoden vast te stellen die in de toekomst tot een groter vertrouwen leiden. De bevoegde autoriteiten van de Verenigde Staten zijn voornemens de toezichtstelsels van de lidstaten voor auditors verder te evalueren alvorens te beslissen of zij ten volle zullen vertrouwen op het toezicht dat door de bevoegde autoriteiten van de lidstaten wordt uitgeoefend. Het samenwerkingsmechanisme dient derhalve te worden geëvalueerd om na te gaan in hoeverre vorderingen zijn gemaakt om tot wederzijds vertrouwen in elkaars toezichtstelsel te komen; om die reden hebben de besluiten inzake de adequaatheid maar een beperkte geldigheidsduur.

¹² Uitvoeringsbesluit (EU) 2016/1010 van de Europese Commissie van 21 juni 2016 betreffende de adequaatheid van de bevoegde autoriteiten van bepaalde derde landen en gebieden overeenkomstig Richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad (*P.B.*, L 165 van 23 juni 2016, blz. 17).

¹³ Zie artikel 47, § 1, e) van de auditrichtlijn ("*de overdracht van persoonsgegevens aan derde landen geschiedt overeenkomstig hoofdstuk IV van Richtlijn 95/46/EG.*") en artikel 51, § 1, 4° van de wet van 7 december 2016 ("*de overdracht van persoonsgegevens gebeurt conform de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens.*").

¹⁴ Zie artikel 47, § 2, ba) van de auditrichtlijn.

¹⁵ Beschikbaar op de website van de PCAOB :

<http://pcaobus.org/International/Pages/RegulatoryCooperation.aspx>

- In 2011: Verenigd Koninkrijk en Nederland;
- In 2012: Duitsland en Spanje;
- In 2013: Frankrijk en Finland ;
- In 2014 : Zweden en Denemarken ;
- In 2015 : Luxemburg, Griekenland, Hongarije ;
- In 2016 : Italië.

b) Belgisch kader

17. Artikel 47 van de auditrichtlijn is in Belgisch recht omgezet in **artikel 51 van de wet van 7 december 2016**, luidende als volgt:

“§ 1. Het College bezorgt, op vraag van een bevoegde autoriteit van een derde land, controle- of andere documenten die in het bezit zijn van bedrijfsrevisoren, alsook inspectie- of onderzoeksverslagen in verband met de betrokken controles, aan die bevoegde autoriteit, als aan alle hierna volgende voorwaarden is voldaan en onder voorbehoud van paragraaf 2:

1° die controle- of andere documenten hebben betrekking op wettelijke controles bij vennootschappen die effecten hebben uitgegeven op de kapitaalmarkt van het betrokken derde land of die deel uitmaken van een groep die in dat derde land aan het toezicht op de geconsolideerde jaarrekening is onderworpen;

2° deze overdracht is noodzakelijk voor de uitvoering van de opdracht van publiek toezicht, onderzoek of kwaliteitscontrole die gelijkwaardig is verklaard overeenkomstig artikel 46, lid 2, van richtlijn 2006/43/EG, van de bevoegde autoriteit van het derde land;

3° deze autoriteit voldoet aan eisen die de Europese Commissie adequaat heeft verklaard overeenkomstig artikel 47, lid 3, van richtlijn 2006/43/EG;

4° de overdracht van persoonsgegevens gebeurt conform de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens;

5° de autoriteit of de personen die de informatie ontvangen in derde landen, zijn onderworpen aan gelijkwaardige waarborgen inzake het beroepsgeheim als deze van toepassing op het College; en

6° een overeenkomst op basis van wederkerigheid inzake de werkregelingen is gesloten tussen het College en deze autoriteit.

§ 2. Het College kan het in paragraaf 1 bedoelde verzoek weigeren van de bevoegde autoriteit van een derde land, indien:

1° de verstrekking van de in paragraaf 1 bedoelde documenten gevaar zou kunnen opleveren voor de soevereiniteit, de nationale veiligheid of de openbare orde van België of van de andere lidstaten van de Europese Unie;

2° in België met betrekking tot dezelfde handelingen en tegen dezelfde personen als deze bedoeld in het verzoek, al een gerechtelijke procedure, inclusief een strafrechtelijke, is ingeleid;

3° voor dezelfde handelingen en dezelfde bedrijfsrevisoren al een onherroepelijke uitspraak is gedaan door de bevoegde Belgische autoriteiten, of

4° voornoemde voorwaarden bedoeld in paragraaf 1 niet zijn nageleefd.

§ 3. Het College stelt de Europese Commissie in kennis van de in paragraaf 1, 6°, bedoelde werkregelingen.

§ 4. De Koning bepaalt de specifieke regelingen van samenwerking met de derde landen.”

Uit voormeld artikel 51, § 4 vloeit voort dat de Koning de specifieke regelingen van samenwerking met de derde landen bepaalt; dit is de bedoeling van het voor advies voorgelegd ontwerp van koninklijk besluit (Hoofdstuk 2).

c) *Advies van de Hoge Raad*

18. De Hoge Raad acht het van belang dat België zich voor de internationale samenwerking met de bevoegde autoriteiten van derde landen en specifiek bij de uitwerking van werkregelingen, inschrijft in de **Europese logica**, zoals die reeds in diverse lidstaten van de Europese Unie tot concrete akkoorden heeft geleid (zie bij wijze van voorbeeld de samenwerkingsovereenkomsten die tot dusver met de Amerikaanse PCAOB zijn afgesloten, cf. *supra* randnummer 16).

19. Verder is het volgens de Hoge Raad van cruciaal belang dat in het kader van de internationale samenwerking met de bevoegde autoriteiten van derde landen de nodige aandacht wordt besteed aan de **bescherming van de bedrijfsgeheimen** van de gecontroleerde vennootschappen, vervat in de controle- of andere documenten die desgevallend uitgewisseld worden.

In de auditrichtlijn, zoals gewijzigd in 2014 naar aanleiding van de Europese audithervorming, is immers voortaan uitdrukkelijk vermeld dat de werkregelingen die met de bevoegde autoriteiten van derde landen worden afgesloten, moeten waarborgen dat *“de bescherming van de commerciële belangen van de gecontroleerde entiteit, met inbegrip van haar industriële en intellectuele eigendom, niet in het gedrang komt”* (artikel 47, § 2, ba)).

De Hoge Raad ondersteunt dan ook dat in het voor advies voorgelegd ontwerp van koninklijk besluit de volgende specifieke voorwaarde van samenwerking met derde landen is opgenomen: *“er wordt niet geraakt aan de bescherming van de commerciële belangen van de gecontroleerde entiteit, ook niet aan haar industriële en intellectuele eigendomsrechten”* (artikel 11, § 1, 7° van het ontwerp).

20. Daarnaast dient ook de nodige aandacht te worden besteed aan **de bescherming van persoonsgegevens** die vervat zijn in de controle- of andere documenten die desgevallend uitgewisseld worden.

Artikel 51, § 1, 4°, van de wet van 7 december 2016 vermeldt in dit verband dat *“de overdracht van persoonsgegevens gebeurt conform de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van de persoonsgegevens”*.

In artikel 11, § 3 van het voor advies voorgelegd ontwerp van koninklijk besluit wordt - terecht - uitdrukkelijk gerefereerd aan de voorwaarden vermeld in artikel 51 van de wet.

Gelet op de bevoegdheid en de specifieke deskundigheid van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer op het vlak van de bescherming van persoonsgegevens, verwijst de Hoge Raad in dit verband naar de analyse van de Commissie.

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer is door de Minister om advies verzocht omtrent het ontwerp van koninklijk besluit, maar de Hoge Raad heeft voorlopig geen kennis van dit advies.

21. Volledigheidshalve merkt de Hoge Raad op dat de Europese privacy-regelgeving recent gewijzigd is: op 24 mei 2016 is immers de zogenaamde Algemene Verordening Gegevensbescherming¹⁶ (afgekort AVG) in werking getreden, weliswaar met een overgangs- en voorbereidingsperiode van twee jaar alvorens effectief van toepassing te zullen zijn. Deze AVG vervangt de huidige Gegevensbeschermingsrichtlijn 95/46/EG¹⁷ en zal, met ingang vanaf 25 mei 2018, aldus het nieuwe Europese referentiekader worden voor de verwerking van persoonsgegevens. Er zal moeten nagegaan worden of het Belgisch kader desgevallend zal moeten worden bijgesteld.

22. Nog in verband met de privacy-problematiek stelt de Hoge Raad vast dat in artikel 13 van het voor advies voorgelegd ontwerp van koninklijk besluit een regeling wordt voorgesteld voor het samenwerkingsakkoord dat aangegaan wordt met een autoriteit van een derde land dat niet “adequaat” is verklaard inzake de behandeling van persoonsgegevens¹⁸.

De voorgestelde tekst stemt grotendeels overeen met de bestaande voorschriften uit het *koninklijk besluit van 25 april 2014 tot uitvoering van artikel 77decies van de wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor, gecoördineerd op 30 april 2007*, meer bepaald in artikel 6. Wel merkt de Hoge Raad op dat er niet langer sprake is van een bindend karakter van de bepalingen (artikel 13, § 1) of van het bindend karakter van een afzonderlijk akkoord (artikel 13, § 2).

De Hoge Raad gaat ervan uit dat de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer het best geplaatst is om in te schatten in welke mate dit mogelijk een probleem vormt.

23. Mits bij het uitwerken van werkregelingen de nodige aandacht wordt besteed aan de bescherming van de commerciële belangen van de ondernemingen en aan de privacy-problematiek en onder voorbehoud van het advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, staat de Hoge Raad globaal genomen positief tegenover het luik inzake de internationale samenwerking van het voor advies voorgelegd ontwerp van koninklijk besluit.

24. Desalniettemin zijn er een aantal aspecten waarop de Hoge Raad de aandacht van de Minister wenst te vestigen.

In **artikel 11, § 1, 3°** van het voor advies voorgelegd ontwerp van koninklijk besluit wordt bepaald dat de samenwerking met derde landen plaatsvindt “*onder de controle van het College dat per geval beslist over het gevolg dat aan een verzoek tot samenwerking dient te worden gegeven*” (in het Frans: “*la coopération se fait sous le contrôle du Collège, lequel décide au cas par cas des suites à réserver à une demande de coopération*”).

¹⁶ Verordening 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrij verkeer van die gegevens en tot intrekking van de Richtlijn 95/46/EG, *P.B. L 119*, 4 mei 2016.

¹⁷ Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van persoonsgegevens van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrij verkeer van die gegevens, *P.B. L 281*, 23 november 1995, p. 31.

¹⁸ Met “een land dat niet adequaat verklaard is inzake de behandeling van persoonsgegevens” wordt bedoeld een land zonder passend niveau van gegevensbescherming. Dit is niet te verwarren met de beoordeling van de Europese Commissie omtrent de “adequatheid van de bevoegde autoriteit van een derde land” overeenkomstig artikel 47, § 3, van de auditrichtlijn.

De Hoge Raad wijst erop dat de overdracht van de controle- of andere documenten steeds via de bevoegde autoriteit van het land van herkomst (cf. artikel 47, § 1, b) van de auditrichtlijn), *in casu* het College dient te gebeuren. Artikel 47, § 4 van de auditrichtlijn voorziet weliswaar in een mogelijke uitzondering waarbij documenten rechtstreeks door de beroepsbeoefenaar aan de bevoegde autoriteiten van een derde land worden overgedragen, maar de Belgische wetgever heeft ervoor geopteerd om deze mogelijkheid niet in Belgisch recht om te zetten.

Verder merkt de Hoge Raad op dat in het Uitvoeringsbesluit (EU) 2016/1156 van 14 juli 2016 van de Europese Commissie betreffende de adequaatheid van de Amerikaanse bevoegde autoriteiten omtrent gezamenlijke inspecties het volgende wordt bepaald (artikel 2, 2):

“De lidstaten zien erop toe dat gezamenlijke inspecties die door hun bevoegde autoriteiten en de bevoegde autoriteiten van de Verenigde Staten in de Unie worden uitgevoerd, aan de voorwaarden van artikel 47 van Richtlijn 2006/43/EG voldoen en in de regel onder leiding van de bevoegde autoriteit van de betrokken lidstaat plaatsvinden.”

Rekening houdend met hetgeen voorafgaat, is het volgens de Hoge Raad aangewezen om de formulering van artikel 11, § 1, 3° als volgt aan te passen: **“de samenwerking vindt plaats onder de leiding en controle van het College dat per geval beslist over het gevolg dat aan een verzoek tot samenwerking dient te worden gegeven.”**

25. In **artikel 11, § 1, 6°** van het voor advies voorgelegd ontwerp van koninklijk besluit wordt als één van de specifieke voorwaarden voor de samenwerking met derde landen bepaald dat *“de werknemers of de voormalige werknemers van de bevoegde autoriteiten van het derde land dat de informatie ontvangt, aan het beroepsgeheim zijn onderworpen”*.

Volgens de Hoge Raad moeten niet alleen de (voormalige) werknemers van de bevoegde autoriteiten van het derde land dat de informatie ontvangt aan het beroepsgeheim onderworpen zijn, maar **“eenieder die werkzaam is of is geweest bij de bevoegde autoriteiten”**. Zo moeten bijvoorbeeld ook de medewerkers en bestuurders van de bevoegde autoriteiten, die niet het statuut hebben van werknemer, onder het beroepsgeheim vallen. De tekst dient bijgevolg te worden aangevuld.

26. Wat de **bekendmaking van afgesloten samenwerkingsakkoorden** betreft, voorziet het voor advies voorgelegd ontwerp van koninklijk besluit dat elk samenwerkingsakkoord, alsook zijn eventuele bijlagen en een akkoord inzake de bescherming van de persoonsgegevens, door het College zal worden gepubliceerd “op het internet” (artikel 14).

De Hoge Raad gaat ervan uit dat deze publicatie zal geschieden op de website van het College en stelt dan ook voor om dit aldus te verduidelijken.

De Hoge Raad gaat ervan uit dat daarmee de beroepsbeoefenaars, alsook het maatschappelijk verkeer en elke geïnteresseerde derde voldoende transparant geïnformeerd zullen zijn over de stand van zaken van de internationale samenwerking met derde landen.

27. Tenslotte zijn er nog een aantal eerder **vormelijke opmerkingen**:

- De titel van Hoofdstuk 3 van het ontwerp van koninklijk besluit wordt best als volgt aangepast: “*Internationale samenwerking met derde landen*”. Op die manier wordt verduidelijkt dat de samenwerking met de bevoegde autoriteiten van andere lidstaten van de Europese Unie hier niet bedoeld wordt.
- De verwijzing in artikel 11, § 1 van het ontwerp van koninklijk besluit naar artikel 51, § 1, 6° van de wet moet worden aangepast en veranderd in artikel 51, § 4.
- In artikel 11, § 1, 1° van het ontwerp van koninklijk besluit worden de woorden “of auditkantoren” best weggelaten om in overeenstemming te zijn met de wettelijke voorschriften.
- In de Nederlandstalige versie van artikel 11, § 1, 1° van het ontwerp van koninklijk besluit worden de woorden “de controle- en andere documenten” vervangen door “de controle- of andere documenten”, teneinde in overeenstemming te zijn met de wettelijke voorschriften.
- In artikel 11, § 1, 1° van het ontwerp van koninklijk besluit worden de woorden “alsook inspectie- of onderzoeksverslagen in verband met de betrokken controles” toegevoegd vóór de woorden “worden enkel door het College overgemaakt” om in overeenstemming te zijn met de wettelijke voorschriften.

*

* *